

Zaaknummer : 01086195
Ons Kenmerk : ODH1103744
Datum : 12-12-2024

Beschikking

Wet natuurbescherming – Soortenbescherming

Onderwerp

Op 1 november 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het realiseren van een zonnepark aan het Betuwepad te Hardinxveld-Giessendam en wordt aangevraagd namens Novar Nederland B.V. De aanvraag betreft het opzettelijk doden en vangen van de heikikker, de poelkikker en platte schijfhoren, alsmede het opzettelijk verstoren van de platte schijfhoren en het vernielen en beschadigen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden en vangen van de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Rana lessonae*) en platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Rana lessonae*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk vernielen of rapen van eieren van de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker (*Rana arvalis*) en de poelkikker (*Rana lessonae*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het anders dan voor verkoop onder zich hebben of vervoeren van de heikikker (*Rana arvalis*) en de poelkikker (*Rana lessonae*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 juni 2025 tot en met 31 december 2030.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te **verlenen** aan Novar Nederland B.V.;
- II. voor het vangen van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren de volgende vangmiddelen aan te wijzen als bedoeld in artikel 3.25, eerste lid, van de Wet natuurbescherming: emmers en fijnmazig schepnet met een maaswijdte van maximaal 3 millimeter;
- III. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;

- IV. de onder “Relevante documenten genoemde stukken” onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- V. dat deze ontheffing geldig is vanaf 1 juni 2025 tot en met 31 december 2030.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices

- I. vindplaats heikikker, poelkikker en platte schijfhoren
- II. positionering zonnepanelen en ecologie

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - a. de start van de werkzaamheden te melden (startmelding);
 - b. het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - c. relevante wijzigingen in de uitvoering één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
 - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan zonnepark Betuwelijn' van 16 oktober 2023. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b. aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c. de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermd) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermd) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties en/of een ecologisch adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- 5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan zonnepark Betuwelijn' van 16 oktober 2023.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, uiterlijk één maand voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.

Specifieke voorschriften

Afvangen heikikker en poelkikker voor inrichten compensatiegebied

- 8 Er dient gewerkt te worden volgens de meest actuele versie van het 'Desinfectie protocol veldwerk' van Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON)² om het risico in te perken op het overbrengen van amfibieziektes, waaronder chytridiomycose en het ranavirus. Dit houdt in dat al het materiaal, zoals handschoenen en laarzen voor- en achteraf ontsmet moeten worden.
- 9 Voorafgaand aan de inrichtingswerkzaamheden in het compensatiegebied dient door de deskundige te worden gecontroleerd of er geen individuen (inclusief larven) van heikikkers en poelkikkers meer aanwezig zijn in het plangebied.
- 10 Indien na het handmatig wegvangen en verplaatsen, alsnog tijdens de uitvoering van de werkzaamheden individuen (inclusief larven) van de heikikker of poelkikker worden aangetroffen, dienen de werkzaamheden direct te worden stilgelegd en dient hiervan direct melding te worden gedaan bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1). Voor het op zorgvuldige wijze verplaatsen van de aangetroffen dieren dienen de aanwijzingen van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid expliciet te worden opgevolgd.
- 11 De amfibieënschermen dienen functioneel te zijn gedurende de periode waarin deze worden ingezet én in de actieve periode van de heikikker en poelkikker. Hiertoe dienen amfibieënschermen te worden gecontroleerd op functionaliteit en – indien nodig – dient de functionaliteit op zo kort mogelijke termijn, uiterlijk binnen een week, weer hersteld te worden. Deze controles dienen in de periode november tot en met februari, één keer per maand, in de maanden maart en oktober één keer per twee weken en in de periode april tot en met september één keer per week te worden uitgevoerd. Van de controles dient verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek.
- 12 In het ecologische logboek:
 - a. dient door de ecologisch deskundige (zie voorschrift 4) verslag te worden gedaan van het afvangen en uitzetten van de heikikker en de poelkikker. Het betreft het aantal vangemmers per strekkende meter, de momenten waarop de vangemmers zijn gecontroleerd, verslaglegging van het aantal gevangen individuen, de levensfasen van de gevangen individuen, de verplaatsingen en eventuele bijvangst of slachtoffers;
 - b. dient uitdrukkelijk aangetoond te worden dat voldoende rekening is gehouden met de weersomstandigheden tijdens het afvangen;
 - c. dient door de ecologisch deskundige (voorschrift 4) verslag te worden gedaan van het afvangen en verplaatsen van de soorten;
 - d. dienen de controlemomenten, de bevindingen en eventuele herstelmomenten van de amfibieënschermen opgenomen te worden.

²Zie https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf.

- 13 Op het afvangen en verplaatsen van de heikikker en poelkikker zijn de volgende aanvullende voorwaarden van toepassing:
- a. voor het afvangen dienen in het met schermen afgesloten terrein per 25 meter lengte voorzien zijn van tenminste één vangemmer;
 - b. het afvangen middels schermen en emmers dient plaats te vinden in de periode van 1 april tot en met 1 november;
 - c. het afvangen en verplaatsen dient onder begeleiding van de ecologisch deskundige (voorschrift 4) verricht te worden;
 - d. de emmers dienen éénmaal daags, 's ochtends, gecontroleerd te worden op aanwezige individuen van de heikikker, de poelkikker en overige aanwezige soorten;
 - e. met het doorlopen van het afgesloten terrein dienen zichtbare dieren met de hand gevangen te worden;
 - f. voor het afvangen met emmers gelden de volgende voorwaarden:
 - i) de emmers dienen aan de onderzijde op meerdere plaatsen geperforeerd te zijn en te zijn voorzien van schuilmogelijkheden voor kikkers, padden (bijv. zand, gras en/of schors). Deze schuilmogelijkheden mogen er niet toe leiden dat deze soorten uit de emmer kunnen klimmen;
 - ii) om de 10-25 meter dient één emmer aan de binnenzijde van de buitenschermen ingegraven te worden;
 - iii) in de emmers dienen één schuin geplaatste grillige stok/tak te bevatten, zodat overige dieren uit de emmers kunnen klimmen;
 - iv) er dient 10 centimeter boven de emmers een schotel, gaas of een fruitkistje met steen geplaatst te worden, zodat er bescherming is tegen roofvogels en andere (roof)dieren;
 - v) er dient rekening gehouden te worden met de weersomstandigheden. Bij droogte, hitte of regenval moeten de vangemmers tijdelijk dichtgezet worden of vaker gecontroleerd worden. Dit is ter beoordeling aan de deskundige (voorschrift 4);
 - vi) de gevangen individuen dienen zo snel mogelijk in het compensatiegebied vrijgelaten te worden. Dit compensatiegebied dient dan al een begroeiing te hebben die tenminste een half groeiseizoen oud is.
 - g. er dienen minimaal vijf aaneengesloten dagen, met gunstige weersomstandigheden, géén exemplaren van de heikikker en de poelkikker gevangen te zijn, vóórdát het plangebied door een ecologisch deskundige (voorschrift 4) mag worden vrijgegeven voor het starten van de voorgenomen werkzaamheden. Voor de heikikker en de poelkikker betekenen gunstige weersomstandigheden dat de luchttemperatuur boven het vriespunt moet zijn, de grondoppervlaktetemperatuur niet lager dan 6 graden Celsius mag zijn, én het mag geen droge periode zijn. Dit ter beoordeling aan de deskundige.

Monitoring van het compensatiegebied

- 14 De goede werking van het compensatiegebied dient gemonitord te worden. Aan de monitoring worden de volgende voorwaarden gesteld:
- a. er dient gedurende een periode van vijf jaar gemonitord te worden door de ecologisch deskundige vanaf het moment van verplaatsen van dieren naar het compensatiegebied;
 - b. de aanwezige wateren in het compensatiegebied dienen jaarlijks op de heikikker en de poelkikker gemonitord te worden. De monitoring dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen opgenomen in de Handleiding Meetnet Amfibieën van RAVON (2020);
 - c. de platte schijfhoren dient jaarlijks gemonitord te worden conform het protocol van NEM³ voor de platte schijfhoren, door het vangen en determineren van individuen. Dit dient uitgevoerd te worden door middel van één meetpunt per sloot, van vijf submonsters die 5-8 meter oeverlengte uit elkaar liggen en door het scheppen met een standaard macrofaunanet. Indien dit niet tot vangsten leidt, dient de monitoring uitgebreid te worden met eDNA;

- d. aanvullend dient tijdens de uitvoering van de monitoring, tenminste jaarlijks, een kwalitatief ecologische beoordeling te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige. Hieruit moet blijken hoe het functioneel leefgebied van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren zich ontwikkelt en welke effecten hebben opgetreden. Er dient concreet te worden aangegeven welke delen van het compensatiegebied een goede, een matige en een slechte kwaliteit hebben als functioneel leefgebied voor de betreffende soorten;
- e. de resultaten dienen te worden opgeleverd in een rapportage, waarin in ieder geval dient te worden opgenomen: een heldere conclusie over de effectiviteit van de maatregelen en een voorstel voor verdere optimalisatie of extra maatregelen, mocht het verwachte resultaat uitblijven en aanwijsbaar zijn toe te schrijven aan de uitvoering van de betreffende maatregelen;
- f. voorstellen voor optimalisatie en extra maatregelen mogen worden uitgevoerd na goedkeuring van het voorstel door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (voorschrift 1);
- g. de resultaten van de monitoring en kwalitatief ecologische beoordeling dienen jaarlijks vóór 1 december van hetzelfde monitoringsjaar te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid; o. indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, kunnen er door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid aanvullende maatregelen worden opgelegd waaronder het verlengen van de monitoringsduur met eventueel extra monitoringsinspanning;
- h. te allen tijde dient het hygiëne protocol van RAVON te worden gehanteerd.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Deze ontheffing geldt alleen voor de soorten en verboden handelingen die in dit besluit genoemd zijn en voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze omgevingsvergunning zelf niet anders aangegeven is.
- Op alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen activiteiten. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden.
- In het kader van de specifieke zorgplicht dient tevens rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Indien de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde, dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 1 november 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en 3.10, tweede lid, (in samenhang met artikel 3.8) van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). De aanvraag heeft betrekking op het realiseren van een zonnepark aan het Betuwepad te Hardinxveld-Giessendam en wordt aangevraagd namens Novar Nederland B.V. De aanvraag betreft het opzettelijk doden en vangen van de heikikker, de poelkikker en platte schijfhoren, alsmede het opzettelijk verstoren van de platte schijfhoren en het vernielen en beschadigen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk doden en vangen van de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Rana lessonae*) en platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Rana lessonae*) en de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, derde lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk vernielen of rapen van eieren van de platte schijfhoren (*Anisus vorticulus*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de heikikker (*Rana arvalis*) en de poelkikker (*Rana lessonae*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het anders dan voor verkoop onder zich hebben of vervoeren van de heikikker (*Rana arvalis*) en de poelkikker (*Rana lessonae*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 juni 2025 tot en met 31 december 2030.

Relevante documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Activiteitenplan en nader ecologisch onderzoek zonnepark Betuwelijn, Waardenburg Ecology, rapportnummer 23-347 van 16 oktober 2023 (ODH862115);
- Quicksan flora en fauna Zonnepark Betuwelijn, Eelerwoude B.V., 202990 van 19 december 2022 (ODH862116);
- Aanvulling aanvraag Wet natuurbescherming, Novar B.V. van 2 augustus 2024 (ODH1133226).

Procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze aanvraag.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 22 december 2023 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag voor de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren is getoetst aan de artikelen 3.5, 3.6, 3.8 en 3.25 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren zijn van nature in Nederland in het wild levende soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De heikikker is tevens opgenomen in Bijlage II van het Verdrag van Bern. De poelkikker is opgenomen in Bijlage III van het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5 van de Wnb is het verboden:

- de poelkikker, de heikikker en de platte schijfhoren opzettelijk te doden of te vangen (eerste lid);
- de poelkikker, de heikikker en de platte schijfhoren opzettelijk te verstoren (tweede lid);
- eieren van de platte schijfhoren opzettelijk te vernielen of te rapen (derde lid);
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van poelkikker en de heikikker te beschadigen of te vernielen (vierde lid).

Op grond van artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb is het verboden om de poelkikker en de heikikker, anders dan voor verkoop, onder zich te hebben of te vervoeren.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van het bepaalde in artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb, moeten in een ontheffing expliciet de middelen worden aangewezen die voor het vangen van dieren mogen worden gebruikt.

Beoordeling

Aanvraag

Initiatiefnemer is voornemens om een zonnepark te realiseren op de huidige landbouwpercelen aan het Betuwepad te Hardinxveld-Giessendam. De bouw hiervan staat gepland in het voorjaar van 2026 of het voorjaar van 2027. Het jaar van de start van de bouw is afhankelijk van financiering, vergunningen en de netaansluiting. Indien dit alles gereed is, zal daarna gestart worden met de bouw. De bouw duurt ongeveer vier maanden. Er zullen in het oostelijke deel van het plangebied geen panelen geplaatst worden. Hier komt een meer natuurlijke inrichting, met onder meer kruiden- en faunarijkgrasland en enkele (aangetakte) poelen. Aan de gehele west- en noordzijde wordt een grillig ogende rietoever op het droge deel ingericht met een variërende breedte van 2 tot 10 meter. De elf dammen aan de zuidzijde worden meer geschikt gemaakt voor de argusvlinder. Er wordt in de watergangen rondom het plangebied niet gewerkt.

Overtreding verbodsbepalingen

Om te bepalen of sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2023 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren binnen het plangebied middels veldonderzoeken en voor heikikker en platte schijfhoren ook aanvullend eDNA-analyse. Alle watergangen binnen het plangebied zijn op in totaal tien plaatsen bemonsterd. De onderzoeken naar heikikker en poelkikker zijn conform de Kennisdocumenten Heikikker en Poelkikker (BIJ12, 2017) uitgevoerd. Het onderzoek naar de platte schijfhoren is uitgevoerd volgens de 'Handleiding Slakken van de Habitatrichtlijn waarnemen' van Stichting

Anemoon (2009). Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

Heikikker

De heikikker is in het plangebied aangetroffen. Bij de zuidelijkste sloot is één zichtwaarneming van een juveniel gedaan, maar de poelkikker is verder niet roepend gehoord bij de veldbezoeken (zie appendix I). Er zijn geen eiklommen of larven aangetroffen. Geschat wordt dat de populatie in het plangebied maximaal 30 dieren betreft. Op basis van habitatkenmerken en gezien de grote populatie ten westen van het plangebied zou men de soort verwachten in een grotere dichtheid, maar het eDNA onderzoek was negatief. Binnen het plangebied is voortplantingshabitat, foerageergebied en overwinteringshabitat aanwezig. Als gevolg van de werkzaamheden zullen deze voortplantings- en rustplaatsen verloren gaan en individuen worden gevangen en verplaatst. De gevangen individuen worden kort onder zich gehouden en vervoerd. Door het vangen en verplaatsen worden individuen van de heikikker opzettelijk verstoord. In uitzonderlijke gevallen kunnen individuen ook onopzettelijk gedood worden. Daarmee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden. Door het onder zich hebben en het verplaatsen van de heikikker worden de verbodsbepaling in artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Poelkikker

De poelkikker is in het plangebied aangetroffen. Bij de zuidelijkste sloot is één juveniele poelkikker gevangen en één bastaardkikker (zie appendix I). Tijdens de avondbezoeken zijn door het hele plangebied heen koorroepen van groene kikkers gehoord, waarvan de helft zeker bastaardkikkers waren en de andere helft mogelijk poelkikker. De populatie wordt op basis van de hoeveelheid koorroepen geschat of 100 à 200 dieren. Er zijn geen eiklommen of larven aangetroffen. Binnen het plangebied is voortplantingshabitat, foerageergebied en overwinteringshabitat aanwezig. Als gevolg van de werkzaamheden zullen deze foerageerplaatsen tijdelijk verloren en deze voortplantingsplaatsen en rustplaatsen verloren gaan en individuen worden gevangen en verplaatst. De gevangen individuen worden kort onder zich gehouden en vervoerd. Door het vangen en verplaatsen worden individuen van de poelkikker opzettelijk verstoord. In uitzonderlijke gevallen kunnen individuen ook onopzettelijk gedood worden. Daarmee worden de verbodsbepaling in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden. Door het onder zich hebben en het verplaatsen van de poelkikker worden de verbodsbepaling in artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Platte Schijfhoren

De platte schijfhoren is in het plangebied aangetroffen. Aanwezigheid werd slechts in een enkele watergang in het oosten van het plangebied aangetoond middels eDNA analyse, maar het is aannemelijk dat deze ook in andere delen van het plangebied gezien het vergelijkbare biotoop, voorkomt. Door het uitvoeren van de geplande werkzaamheden worden individuen van de platte schijfhoren mogelijk verstoord als delen van het compensatiewater aangesloten worden op de bestaande watergangen in het leefgebied, maar er wordt geen bestaand leefgebied vernield of in het aanwezige water in het plangebied gewerkt. Ondanks zorgvuldig handelen is het mogelijk dat bij de uitvoering van de werkzaamheden individuen van de platte schijfhoren worden gedood of eieren van de platte schijfhoren worden vernield. Daarmee worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en derde lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het 'Activiteitenplan zonnepark Betuwelijn' van oktober 2023. Deze maatregelen zien onder andere op het wegvangen van heikikker en poelkikker vanuit het plangebied en het verplaatsen van deze individuen naar compensatiegebied, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De watergangen blijven allemaal beschikbaar in de permanente situatie. Er worden geen

sloten gedempt. In het oostelijke deel worden geen panelen geplaatst en worden compensatiepoelen aangelegd en aan de oost- en noordzijde van het plangebied wordt een natuurvriendelijke oever met een breedte van 2 tot 11 meter ingericht. Wel zullen er enkele greppels verdwijnen, maar deze bevatten niet jaarrond water. Met de nieuwe poelen en de natuurvriendelijke oever wordt het leef- (en foerageer)gebied van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren gecompenseerd. De uitvoering van deze maatregelen wordt geborgd via voorschrift 5. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren.

Geen andere bevredigende oplossing

De locatie van het zonnepark in energieregio de Drechtsteden is afgewogen tegen andere bestemmingen van het gebied binnen de Drechtsteden en na uitsluiten van mogelijkheden in de eerste drie treden (zonnepanelen op daken en gevels, onbenutte terreinen in bebouwd en landelijk gebied) van de zonneladder. Bij de opbouw van het bod van de RES Drechtsteden 1.01 is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om zonnepanelen op daken en in restgebieden te plaatsen. Uit dit onderzoek is gebleken dat het plaatsen van zonnepanelen binnen bestaand stedelijk gebied niet voldoende is om in genoeg energie te voorzien om de in het Klimaatakkoord gestelde doelstellingen omtrent het opwekken van energie te behalen⁴⁵. Hierom zijn uitwerkingsgebieden aangewezen om ook zonnepanelen op gronden in trede 4 (landbouw- en natuurgronden) van de zonneladder te realiseren. Het plangebied ligt in het uitwerkingsgebied zon Betuwelijn van de RES Drechtsteden. Voor de aanwijzing van de uitwerkingsgebieden is er participatief ontwerp onderzoek uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een viertal uitwerkingsgebieden waar de duurzame opwekking van elektriciteit onder strikte randvoorwaarden en criteria zijn toestaan. Het Zonnepark Betuwelijn ligt volledig in het Uitwerkingsgebied zon Betuwelijn (zie ‘aanvulling aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming’ van 2 augustus 2024).

Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de beschermde soorten te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Er wordt gewerkt in een voor jaarrond aanwezige soorten minst kwetsbare periode.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat voldoende is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren zoveel mogelijk voorkomen.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang ‘de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten’.

De hekwerken rond het zonnepark worden geplaatst met twintig centimeter ruimte aan de onderzijde voor kleine (zoog)dieren. Verder wordt meer en kwalitatief beter nieuw leefgebied, kruidenrijk grasland en gebiedseigen zoomvegetatie op de kopse kanten van het plangebied aangelegd voor amfibieën, kleine zoogdieren, vogels, vleermuizen en onder andere insecten zoals grote vos en icoonsoorten argusvlinder en groene glazenmaker. Niet alleen het ontwerp, maar vooral hoe de natuurlijke inrichting van een zonneveld uitgevoerd en jarenlang beheerd wordt, bepaald de verbetering voor biodiversiteit. Er is een onlosmakelijke samenhang tussen het creëren van geschikt habitat voor specifieke soorten met de (bestaande) groen/blauwe omgeving. Daarom zijn concrete inrichtings- en beheermaatregelen gekozen gericht op habitat icoonsoorten van Zuid- Holland veenweidelandschap. Door meer variatie te brengen, uitvoeren van ecologisch verschravingsbeheer (bijvoorbeeld gefaseerd maaien, natuurlijke begrazing van schapen en afvoeren) van de randen, enkele maatregelen en gebruik van gebiedseigen beplanting wordt hier invulling aan gegeven. Doel is de condities van algemeen voorkomende

⁴Regionale Energiestrategie Drechtsteden 1.0, 17 mei 2021.

⁵Klimaatakkoord 2019, Den Haag.

soorten uit het gebied, zoals kleine zoogdieren, akkervogels en bepaalde planten te verbeteren ten opzichte van de huidige situatie. Zo kan de ontwikkeling van het zonnepark bijdragen aan de basiskwaliteit van het landschap. Door het zonnepark niet aan te leggen wordt geen bijdrage aan het Klimaatakkoord geleverd of compensatiegebied aangelegd en dus geen meerwaarde voor natuur behaald.

Verder zal in de eindsituatie aan de west- en noordzijde een voor natuur ingerichte rietoever met inheemse soorten van 2 tot 10 meter gerealiseerd zijn. Deze zone dient als foerageer- en schuilplaats voor kikkers, insecten en iconsoorten van de provincie Zuid-Holland zoals de argusvlinder, de blauwborst en de groene glazenmaker. In de nieuwe situatie worden de huidige wateren verbreed en worden natuurvriendelijke oevers aangelegd met naar verwachting een positief effect op de waterkwaliteit. Ook zal netto meer en kwalitatief ecologisch gezien beter oppervlaktewater aanwezig zijn dan in de oorspronkelijke situatie.

De biodiversiteit van het zonnepark wordt in kaart gebracht bij realisatie middels een ecologische nulmeting. De panelen worden zo opgesteld dat maximaal biodiversiteit onder en tussen de bifaciale panelen (vangen aan beide zijden zonlicht op) met een zo klein mogelijke aluminiumrand kan ontstaan. Er is genoeg ruimte tussen de oost-west georiënteerde panelen en de rijen panelen ingehouden dat licht en water de bodem kunnen bereiken. Ook zal slechts een minimaal oppervlakte voor onderhoudspaden verhard zal zijn⁶. De ontwikkeling van de algehele biodiversiteit van het zonnepark wordt na drie jaar en daarna regelmatig gemonitord en afgezet tegen de nulmeting.

Met de voorgenomen ingreep wordt een dwingende reden van groot openbaar belang gediend. Het project heeft namelijk voor het milieu wezenlijke gunstige effecten. De aanleg van het zonnepark draagt bij aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord 2019 om klimaatverandering tegen te gaan. Dit Klimaatakkoord is een uitwerking van de doelstellingen die in het Klimaatakkoord van Parijs (2015) zijn vastgelegd. Het nationale Klimaatakkoord is ondertekend door onder meer Vereniging van Nederlandse Gemeenten, bedrijven, koepelorganisaties met brede achterban (zoals VNO-NCW) en (coalities van) instellingen en ngo's. Vier ministeries zijn verantwoordelijk voor de uitvoering. Met het ondertekenen van het Klimaatakkoord is gecommitteerd aan het uitvoeren van maatregelen die het mogelijk moeten maken om in 2030 de reductiedoelstellingen te halen. De essentie van het nationale Klimaatakkoord 2019 is de afspraak dat men gezamenlijk gaat werken aan reductie van de uitstoot van broeikasgassen met 49% in 2030 ten opzichte van 1990. De aanleg van het zonnepark in Hardinxveld-Giessendam staat dus niet op zichzelf, maar kan worden gezien als onderdeel van een pakket aan maatregelen binnen het Klimaatakkoord 2019, voortvloeiend uit de internationale afspraken (Klimaatakkoord Parijs 2015).

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang 'voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de poelkikker, de heikikker en de platte schijfhoren, welke als gevolg van de uitvoering van de werkzaamheden zullen optreden, te rechtvaardigen.

Staat van instandhouding

De landelijke staat van instandhouding van de heikikker is 'matig ongunstig', het is echter een algemene soort, die sinds 1997 niet verder afneemt in aantallen.⁷ De heikikker komt lokaal redelijk algemeen voor. De landelijke staat van instandhouding voor poelkikker is gunstig. Poelkikker is vrij algemeen in de omgeving van het plangebied, en komt meer algemeen voor dan de heikikker. De staat van instandhouding van platte schijfhoren is matig ongunstig. Platte schijfhoren komt in Zuid-Holland relatief veel voor ten opzichte van de rest van Nederland. De landelijke staat van instandhouding van platte schijfhoren is in 2008 voor het laatst beoordeeld in het kader van Natura 2000 en beoordeeld op matig ongunstig. De landelijke verspreiding is slecht bekend en niet systematisch onderzocht.

⁶ Zie ook: Towards nature inclusive east-west orientated solar parks en <https://www.tno.nl/nl/technologie-wetenschap/technologieen/tweezijdige-zonnepanelen/> (TNO).

⁷ <https://www.clo.nl/indicatoren/nl155304-amfibieen-van-de-habitatrichtlijn-1997-2021>

Het verspreidingszwaartepunt lijkt in de provincie Zuid-Holland te liggen. Door de voorgenomen maatregelen is het aannemelijk dat de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren in de directe omgeving aanwezig blijven en er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van deze soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Bij de werkzaamheden omtrent het aantakken van het compensatiewater, poelen en aanleg van de natuurvriendelijke oever en ongeschikt maken van het plangebied kan, ondanks het treffen van mitigerende maatregelen, niet geheel worden uitgesloten dat individuen van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren worden gedood. Daarnaast worden individuen gevangen, verstoord en worden functioneel leefgebied (en verblijfplaatsen) van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren (tijdelijk) beschadigd of vernield. Door in de voor de soorten minst kwetsbare periode te werken en vervangend hoogwaardig habitat aan te bieden in de nabije omgeving hoeven de werkzaamheden en uiteindelijke inrichting geen afbreuk te doen aan de staat van instandhouding van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren.

Compensatiegebied, afschermen en afvangen

Voorafgaand aan de aanleg van het zonnepark wordt een natuurcompensatiegebied ingericht. De oostelijke hoek van het plangebied wordt hiervoor heringericht. Bij de inrichting van het zonnepark wordt aan de noordzijde een droge rietoever aangelegd en aan de zuidzijde dammen en een kruidenstrook (zie bijlage 1 van Activiteitenplan van oktober 2023). Hiermee wordt meer habitat gecreëerd als compensatie voor tijdelijke leefgebied dan verloren gaat. Met name de aanleg van de aangetakte poelen en natuurvriendelijke oevers is daarbij van grote waarde voor de heikikker en de poelkikker.

Het compensatiegebied wordt aangelegd in de minst kwetsbare periode van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren, namelijk in september en oktober. Door het compensatiegebied in deze periode te realiseren wordt zoveel mogelijk voorkomen dat dieren worden gedood. In deze periode zijn beide soorten minder gebonden aan het water en brengen deze meer tijd door op land. Ook zijn er geen eieren van heikikker of poelkikker meer aanwezig en de larven zijn dan uit het water en voldoende mobiel om te vluchten, net als de volwassen dieren. De heikikker en poelkikker zijn ook nog niet in overwintering; de winterrustperiode van heikikker en poelkikker begint ongeveer per 1 november. Voor platte schijfhoren geldt dat deze zich al naar gelang het water kouder wordt dieper in het water bevindt en de herfstperiode tot aan de vorst een relatief goede periode is om werk dat het aquatisch leefmilieu beïnvloedt uit te voeren. De platte schijfhoren zit dan nog aan watervegetatie gehecht die verplaatst kan worden uit de zone die beïnvloed wordt door het aantakken van het water van het compensatiegebied aan het bestaande leefgebied (watergangen rondom het plangebied). Het deelgebied dat ingericht wordt als compensatiegebied vormt in de huidige situatie zomerhabitat voor zowel heikikker als poelkikker.

Voorafgaande aan het afgraven van het compensatiegebied en het aantakken van de poelen aan bestaand water wordt het deelgebied door een ecologisch deskundige gecontroleerd op aanwezige individuen heikikker en poelkikker als ook watervegetatie waar platte schijfhoren op kan zitten. De aanleg van het compensatiegebied duurt een paar weken. De heikikker en poelkikker kunnen met de hand worden afgevangen en de watervegetatie verplaatst. Het afvangen vindt dus plaats in de minst kwetsbare periode voor de heikikker en de poelkikker, welke loopt van september tot en met oktober. Individuen van de heikikker en de poelkikker worden verplaatst naar een locatie met geschikt habitat voor de betrokken soorten buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Hierbij dient gewerkt te worden volgens de meest actuele versie van het 'Desinfectie protocol veldwerk' van Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON).

Als het compensatiegebied aangelegd is, wordt het zonnepark aangelegd in maximaal vier maanden. Om het doden van individuen bij de aanleg van het zonnepark te voorkomen, wordt het gehele plangebied minus het compensatiegebied afgeschermd en eventueel aanwezige dieren weggevangen. Als selectieve vangmethode worden handvangsten (met eenmalige wegwerphandschoen) toegepast. Als vangmiddelen als bedoeld in artikel

3.25, eerste lid, van de Wnb, wijzen wij voor de heikikker en de poelkikker en de platte schijfhoren, schep- en steeknet met een maximale maaswijdte van drie millimeter en emmers aan. De vangemmers dienen te worden voorzien van perforatie, modder, materiaal om te schuilen of een dubbele bodem. De emmer dient afgedekt te worden met gaas of onder een fruitkistje geplaatst te worden om predatie tegen te gaan. Tevens dienen de emmers te worden afgesloten bij slechte weersomstandigheden, zoals droogte, hitte of zware regenval en dagelijks gecontroleerd te worden. Door de uitvoering door een deskundige en de opgenomen voorschriften wordt voorkomen dat dieren verwond raken of dood gaan.

Het is noodzakelijk dat de begroeiing in het compensatiegebied geschikt is voor de soorten. De begroeiing in het compensatie gebied moet tenminste een half groeiseizoen oud zijn voordat de gevangen individuen hierin vrijgelaten mogen worden. Doordat de dieren vrijgelaten worden in geschikte leefgebieden en daardoor weer deel gaan uitmaken van de metapopulatie wordt de staat van instandhouding gegarandeerd.

Omdat sprake is van het actief vangen en verplaatsen van beschermde soorten achten wij het noodzakelijk dat de namen van de vangers, de vangacties, de controlemomenten en -tijden, het aantal gevangen individuen, geslacht en levensfase en de weersomstandigheden worden bijgehouden in een logboek wat op locatie aanwezig dient te zijn. Ook dient in het logboek duidelijk te staan wanneer en waarom de diverse werkzaamheden en het plangebied zijn vrijgegeven door de betrokken ecologisch deskundige. De deskundige dient ook de kwaliteit van de compensatie tijdig te controleren en indien aanpassingen nodig zijn deze direct te laten uitvoeren. De controle, de bevindingen, de eventuele aanpassingen en goedkeuring dienen opgenomen te worden in het logboek. Dit hebben wij opgenomen in onze voorschriften.

Permanente situatie

Bij realisatie van het zonnepark wordt voorkomen dat het aquatisch leefgebied van de heikikker, poelkikker en platte schijfhoren door schaduwwerking van het hekwerk rond de zonnepanelen negatief beïnvloed wordt. Gezien de ruime afstand tot de waterkant (5 meter) en de positie van het water ten opzichte van het hekwerk, zal het hekwerk rondom de zonnepanelen geen of een zeer geringe schaduwwerking op het water opleveren.

Op deze manier wordt het plangebied als biotoop kwalitatief en kwantitatief in potentie geschikter voor de beschermde soorten dan in de huidige situatie het geval is. Hierdoor zullen de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren naar verwachting in het plangebied aanwezig blijven. Door de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van het tijdelijke effect is het aannemelijk dat de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren in de directe omgeving aanwezig blijven.

Monitoring

Aan deze ontheffing is een monitoringsverplichting verbonden. Dit omdat nieuw leefgebied ontwikkeld wordt en monitoring noodzakelijk is om te zien of de poelkikker, heikikker en platte schijfhoren daadwerkelijk gebruik maken van dit gebied en de genomen maatregelen effectief zijn. De methode voor de monitoring van de platte schijfhoren is conform de 'Handleiding Slakken van de Habitatrictlijn waarnemen' van Stichting Anemoon (2009). Voor monitoring van de heikikker en poelkikker geldt de Handleiding Meetnet Amfibieën van RAVON (2020) die gebaseerd is op de richtlijnen die door de kennisdocumenten Heikikker en Poelkikker zijn gesteld. Indien deze monitoring geen positieve waarneming oplevert, kan als aanvullende onderzoeksmethode eDNA uitgevoerd worden. Het juist vaststellen van de aan- of afwezigheid van een soort is belangrijk voor eventuele aanvullende maatregelen om het compensatiegebied in het oosten en/of de natuurvriendelijke oevers verder te optimaliseren voor de heikikker en poelkikker. Indien deze te droog blijken bijvoorbeeld, kan het maaiveld verder afgeplagd worden. De monitoringsverplichting is opgenomen in onze voorschriften.

Cumulatie

In de gemeente Hardinxveld-Giessendam lopen een aantal nieuwbouwprojecten waarbij compensatiegebieden aangelegd, beheerd en gemonitord worden voor beschermde soorten zoals rugstreeppad, poelkikker, heikikker en platte schijfhoren. Voor deze projecten is ontheffing verleend onder kenmerk 00613425, 01021780 en 01009189. Om cumulatieve effecten van deze aangrenzende projecten te voorkomen is opgelegd dat het compensatiegebied voor dit zonnepark aangelegd en functioneel is *voordat* het zonnepark zelf wordt aangelegd en niet simultaan met aanleg zonnepark gerealiseerd wordt zoals voorgesteld in het activiteitenplan zonnepark Betuwelijn van 16 oktober 2023. Daarnaast kan met de monitoringsverplichting een mogelijk negatief effect op de poelkikker heikikker of platte schijfhoren gesignaleerd worden en hierop tijdig ingegrepen worden met aanvullende compenserende maatregelen om te voorkomen dat de metapopulatie van de betreffende soorten negatief beïnvloed worden.

Het beheer

Er is een plan meegeleverd waarin het periodieke onderhoud en beheer van de natuurlijk ingerichte delen en de rest van het plangebied wordt aangegeven. Het beheer is bijvoorbeeld ingericht op de kwetsbare periodes van de heikikker, poelkikker en platte schijfhoren. De poelen worden visvrij gehouden om predatie op larven van heikikker en poelkikker hier te voorkomen. Maaien wordt gefaseerd in ruimte en tijd. Het uitvoeren en het vastleggen van de verantwoordelijkheid voor het beheer hebben wij opgenomen in onze voorschriften.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de heikikker, de poelkikker en de platte schijfhoren.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het ecologisch werkprotocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere toestemmingen nodig zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld van de gemeente of het waterschap.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Appendix I

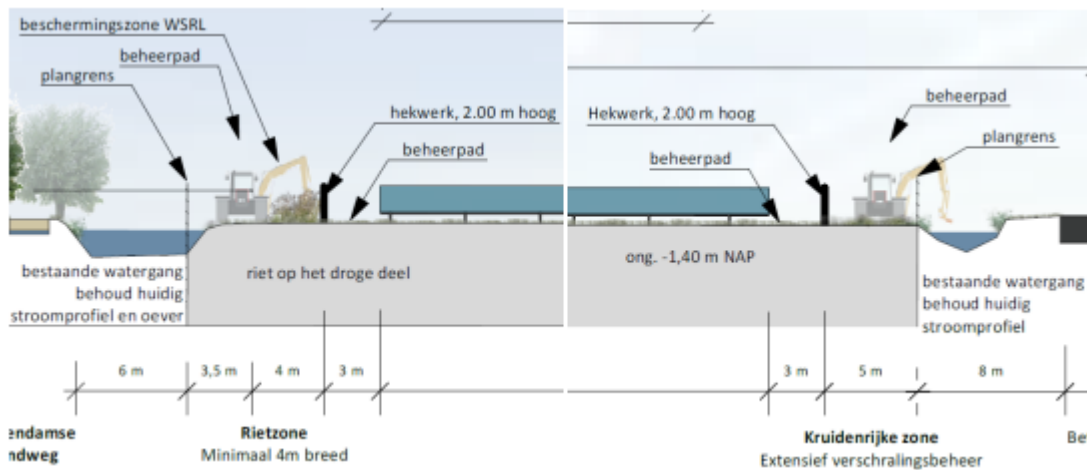
Figuur 1: vindplaats heikikker en poelkikker Platte schijfhoren is in het oostelijke deel van het plangebied aangetroffen maar kan overal voorkomen. Bron: activiteitenplan 2023.

Appendix II

Figuur 2 De ruimte tussen de oost-west georiënteerde goed licht doorlatende bifaciale panelen in. Bron: aanvullende informatie 2024.

Figuur 3 De afstand van het hekwerk tot de waterkant en de positionering en dimensionering van de riet- en kruidrijke zone. Bron: aanvullende informatie 2024.